

FİN DESTANI KALEVALA'DA COĞRAFI GÖRÜŞLER -II-

Yrd. Doç. Dr. Ramazan ÖZEY x

B. FİNLANDIYA'NIN BEŞERİ COĞRAYA ÖZELLİKLERİ.

1. NÜFUS: Alanı 337.032 Km. kare kadar olan Finlandiya, 1981 yılı itibariyle, 4.800.0000 nüfusa sahipti. Matematiksel yoğunluk, km. kareye 15 kişiyi aşmıştı. Sayımlardan anlaşıldığına göre, ülkede son yılların nüfus artış hızı % 0.5 dolaylarındadır. Bugün, ülkede 400.000 kadar İsveçli, 2.500 kadar Japon ve bir miktar da Türk yaşamaktadır. Kalevala'dan alınan aşağıdaki cümleler doğrudan doğruya nüfus hakkında bilgi vermese bile, o devirlerde kuzey yörelerde savaşçı lapon kabilelerin yaşadığını ve sık sık güney bölgelerine saldırıya geçtiklerini vurgulamaktadır.

"-Pohjola'lı kadın, halkını toplar; delikanlılar silahlanır. Bir büyük, güçlü savaş teknesi hazırlanır. Savaşçılar, şahin sürüsü gibi süzülür, kartal yavruları gibi dizilir, yerlerini alırlar; yüzü kılıçlı, bini oklu, yaylı..." (S. 232)

a) Nüfus Hareketleri: Antropolojik özellikler itibariyle genellikle sarışın, mavi gözlü ve uzun boylu olan Finliler'in 100 ve 800 yılları arasında Urallar'dan geldikleri kabul edilir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra günümüze kadar 300.000 kadar kişi Finlandiya'dan göçetmiştir. 1978 yılında toplam 9300 Finli dışarıya göçetmiştir. Genelde göçlerin çoğunluğu (7.600 kişi kadar) komşu kuzey ülkelerine olmaktadır. Geçmişte olan göçlerle ilgili olarak, pek açık olmasa bile, söz konusu "Destan" da, bu konuda da bilgiler vardır.

"Uzak diyarlardan geldik, yılların hasreti var üstümüzde." (S.1)

"Eski çağdan gelen göçler içinde dolu dolu taşmış sözler..." (S.87-88)

19. Yüzyılın başlarına kadar İsveç krallığı idaresinde yaşayan Finler, daha sonra Rusların idaresine girmişlerdir. 6 Aralık 1917'de bağımsızlığına kavuşan Finlandiya 1941-1944 yılları arasında Ruslarla savaşmak zorunda kalmıştır. 1947 yılında Paris'te yapılan antlaşma ile 45.000 km. kareden fazla alan kaplayan ve

400.000 Finlinin yaşadığı, özellikle "Kalevala Destanı"nın derlendiği bölge olan "Karelya" Ruslara bırakılmıştır. 400.000 Finli de Finlandiya'ya (Öncelikle Lahti şehrine) göç etmiştir. Gerek maddi zenginliği bakımından, gerek Barents denizine açılmama bakımından ve gerekse kültürel bakımdan Karelya'nın Ruslara bırakılması, Finlandiya için acı ve büyük bir kayıptır. Günümüz Finlandiya'sı Birinci Dünya Savaşından sonra anayasasını hiç değiştirmemiş tek ülkedir ve Cumhuriyetle idare edilir.

b) Eğitim ve Kültür Durumu: Finlandiya'nın resmi dili Fince'dir. İsveççe ve Laponların yerel dilleri de konuşulan dillerdir. Fince, Ural-Altay dil ailesinin Ural kolunun Fin-Uygur dalını oluşturmaktadır. Macarca ve daha ziyade de Estonca ile dil akrabalığı bulunmaktadır. Ülkede zorunlu eğitim, 7 yaşında başlar ve 9 yıl sürer. Daha sonra Lise (Kolcj) veya meslek okullarına devam eden öğrenciler, Üniversite veya bir Enstitüye devam edebilirler. 1980 yılında ülkede 17 Üniversite bulunmaktaydı. Bunlardan, 1640 yılında kurulmuş olan Turku Üniversitesi, günümüzde de öğretime devam etmektedir. Diğer önemli üniversitelerden bazıları; Helsinki, Tampere, jyvöskyla ve Oulu'da bulunan üniversitelerdir. Öğrenime önem veren Finler, ülkede bulunan milli kütüphanelerde yeterince fayda anlamaktadırlar. Bu durumu, ülkeye ait kültürel verilerden de kolayca anlamak mümkündür. Nitekim 1973 yılı itibariyle, ülkede 2.336 milli kütüphane vardı. Aynı yıl okuyucu sayısı, 1.492.000 kişiyi ve okunan kitap sayısı ise 43.060.000 adedi bulmuştu. Ayrıca 40 kadar çok büyük kapasiteli ilmi kütüphane, 300 kadar küçük, özel ihtisas kütüphaneleri vardır.

Çizelge 1. Finlandiya'da Öğrenime devam edenlerin sayısı. 1974.

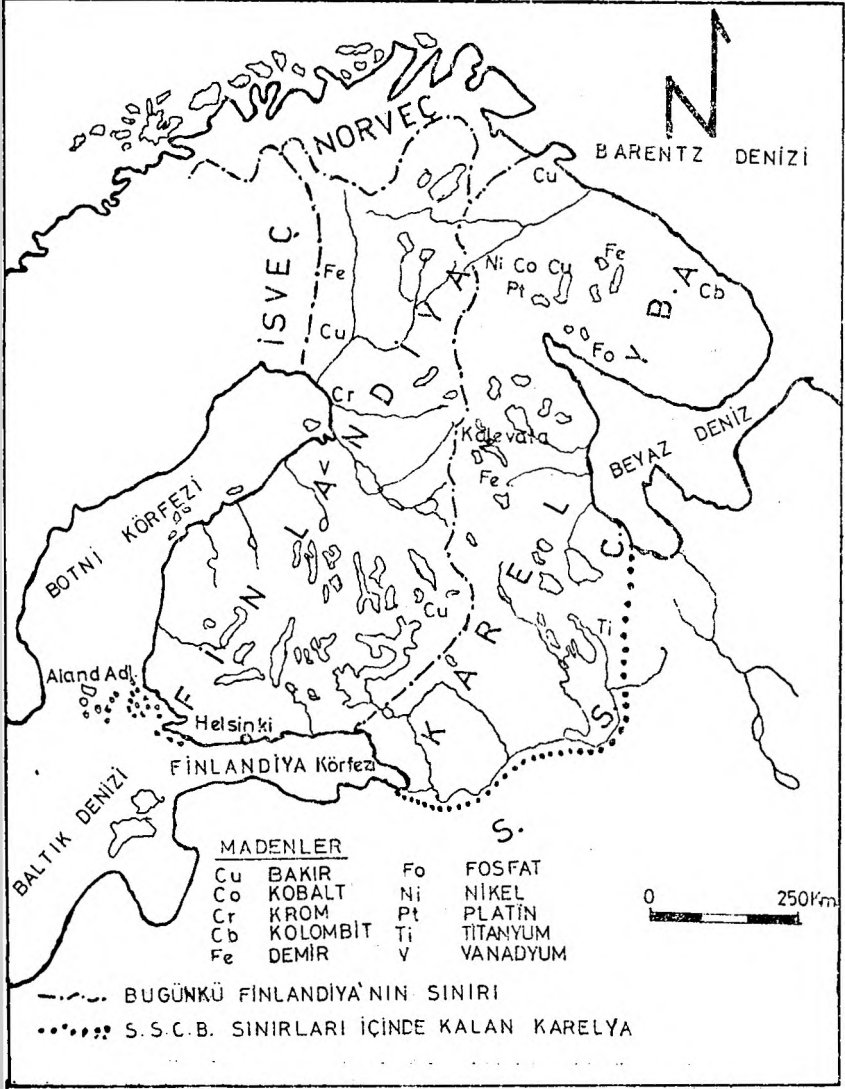
	İlk ve Orta	Lise	Kolej Akşam Ok.	Ticaret Enst.	Ünivers. Yük. Ok.	TOPLAM
Öğrenci sayısı	708 400	91 .200	367 .700	113 .700	66 .600	1 .347 .600
Öğrenci %si	52 .5	6 .7	27 .2	8 4	4 9	100 0

Kaynak: Fact About Finland'dan derlenerek hazırlanmıştır.

Yine ülkede okul-öğrenci sayısı gözden geçirilirse, eğitime verilen önem daha kolay anlaşılır. (Çizelge 1, Şekil 2). Ülkede 1974 de 86 adet halk koleji bulunmakta idi. Bunun 17 tanesi İsveççe öğrenim yapmaktaydı. Sivil ve çalışanlar için 259 adet akşam okulu bulunmaktaydı. Bunların da 30 adeti İsveççe öğretim yapmaktaydı.

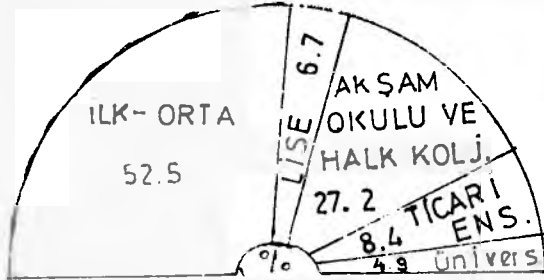
Folklor kültür alanında oldukça ileri seviyede bulunan Finler, Edebiyat, Tiyatro, Mimari , Müzik alanında, isim yapmış kişiler yetiştirmişlerdir. Mesela ünlü

SEKIL.1 FINLANDIYA VE KARELYA.

folklorist Dr. Elias Lonnrot, Kalevala ve Kantelatar gibi eserleriyle tanınır. Dünyada Kantele müzik aletiyle (1) tanınan Finlandiya, Jean Sibelius gibi ünlü besteciler de yetiştirmiştir. Din bakımından hristiyan olan Finlandiya'da 5.000 kadar da müslüman vardır.

(1) Kantele: Türklerin kopuzuna benzeyen, telli bir çeşit sazdır. Kalevala kahramanı ozan Vaino-
 ronen'in ünlü sazıdır. Finlere göre de ilk olarak Kantele'yi bulan bu ozandır.

Sekil.2. Finlandiya'da öğrenime devam edenlerin durumu (1974)

Tümüyle Finlandiya'nın Eğitim ve Kültürünün temel taşlarından olan "Kalevala Destanı", Finlilerin geçmişte de üstün bir eğitim ve kültüre sahip olduklarını vurgulamaktadır. Destan'da ozan Vainomoinen kanteleyi önce balık kemiğinden yapar, sonra bunu denizde kaybeder. Çok aramasına rağmen bulamaz; , yerine günümüzde çalınan kanteleyi yapar. Kantelenin nasıl yapıldığını ise, adı geçen destanın diliyle belirtelim:

"Ozanın, yeni sazının gövdesi huş ağacından, burguları meşe yemişinden olmuştu, amma, telleri yoktu... İyi kalpli güzel kız, bu isteği yerine getirir; bukleli saçlarından yedi uzun tel seçerek, ozana verir... Ozanın, ince ve usta parmaklarının gidip gelmesi ile huş ağacının ağırbaşlı hışırtısı, meşenin körpe dallarının kuş civıltısı ve güzel kızın ipek saçlarının neşe dolu ıptısı birleşirler, Kantele'nin tatlı nağmelerini oluştururlar; artık kantele bu dili konuşacak, ölmezliğe..." (S. 242-243)

c) **Sağlık Durumu:** Finlandiya'da bugün 700'den fazla hastahane bulunmaktadır ve bunların toplam yatak sayısı 69.600 ü aşar. Ortalama 100 kişiye 15 yatak düşmektedir. Çalışan ailelerin hastahane bakım ve giderleri ücretsizdir. Ortalama doğum oranı (1972) ‰ 12.7, çocuk ölümleri ‰ 11.3 tür. Ortalama ömür 1978 yılında Erkeklerde 68,5, kadınlarda 77 idi. Hayat seviyesinin çok yüksek olmasına ve sağlık teşkilatlarının üstün olmasına karşın, Finlandiya intihar oranı açısından 1979 yılı itibariyle Avrupa ülkeleri arasında Macaristandan sonra ikinci sırayı almaktaydı. Günümüzde Helsinki Üniversitesi Araştırma Hastanesinin bütün kliniklerinde yüksek düzeyde tıbbî araştırmalar devam etmektedir. Bu günün modern tıbbına karşın, geçmişte Finlandiya ve Karelya'da tıp hakkında Kalevala'da şu bilgileri görüyoruz:

"-Ozan aşka çareler arar; yerden içim kökü söker, kayalardan yosun toplar; bataklıktan balçık çıkartır, taze merhemler hazırlar, yarasına sürer..." (S.40)

”Hanilerden merhemi al,
Morinadan yağı sağla.
Hastayı bunlarla yağla;
Oğuştur sert kemikleri,
Pekleştire tüm ilikleri,
Kes hastanın acısını,
Dindir karın ağrısını.” (S.245)

”O yaz gecesi, kör gözlü cadı, dokuz oğlanı dokuzu da bir karında, yavrular. Cadı oğullarına birbirlerinden ayırmak için birer ayrı ad takar ve herbirine verdiği görevi, takdığı adlarla belirler: Karın ağrısı, Kemik sancısı, Frengi, Çıban, Cüzzam, Cinnet, Veba, Uyuz! Cadı karı doğurdukça ad takarmış... Cadı karının oğlanları kalker, adaların olduğu yere, Vainola dolaylarına kor giderler . Kalevala Halkını hasta eder yatağı serer.”(S.246)

Günümüzde Finlandiya Sauna’sı oldukça meşhurdur. Türklerin hamamlarına benzer tarafları bulunan Sauna şöyle yapılır: İçinde özel taşlar bulunan metal soba, gereken ısıya ulaştıkça üstüne su serpilir; bunun etkisiyle de buharlaşma meydana gelir. Isıdan yeterince terleyip, kokulu bitkilerle de vücutta masaj yaptıktan sonra hemen saunanın dışında bulunan göle veya denize girilir. Bu konuda Kalevala’da şu açıklamalar vardır:

”-Bir yandan da hamamı ısıtır, kızı mis kokulu sabunlarla köpürte köpürte, huş demetleriyle ovalaya ovalaya, üç fıçı dolusu su harca-
yarak güzelce yıkar.”(S. 206)

”-Küçük hizmetçisi Piltti’yi çağırır; çabuk gidip dönmesini öğütleyerek
doğuracağı bir hamam bulması için, onu Sariojo’ya yollar...

-Sarioja’da yabancıya hamam verilmez...

-Bari kalkıp ormandaki ahıra gideyim ”Kazak karısı” gibi, kiralan-
mış uşak gibi, kendi keddime, ahırlarda çocuk doğururum..” (S. 278)

İşte bundan dolayı Sauna hem sağlık açısından ve hem de eskiden doğum yapı-
pılan yer olarak uzun yıllardan beri Finlilerin hayatında vazgeçilmez bir unsur ola-
gelmiştir.

2. YERLEŞME :

a) **Yerleşmenin Genel Özellikleri:** Finlandiya’nın başkenti Helsinki (1981’
de 880.100 nüfus) şehri Fin körfezi kıyısında kurulmuştur. Şehirlerin çoğu yine
güney ve orta bölgelerde yer tutar. Halen ülkede 63 tane şehir bulunmaktadır.
Bunlardan bazıları nüfusu 100.000 i aşmaktadır. 1981 yılı itibariyle, Tampere
239.300, Turku 236.400, Espoo, 137.170, Vantaa 131.950 nüfus barındırmaktaydı.

Karelya yöresinden gelen Finli göçmenlerin ekseriyetle yerleştikleri Lahti şehri ise 94.640 kadar nüfusa sahiptir (1981). Orta büyüklükte ilçe diyebileceğimiz 22 yerleşme merkezi bulunmaktadır. Bazıları Karhula (1976'da 22.900), Nokia (22.500), Anjalankoski (20.900) dir. Türkiye'deki köy yerleşmelerine benzer yerleşmelerde bulunmaktadır. Bunların nüfusları 2.000 e kadar yaklaşır. Bariz bir örnek verecek olursak Kaskinen 1.300 nüfusludur. Bugün S.S.C.B sınırları içinde bulunan Karelya'da da bir çok yerleşme birimleri bulunmaktadır. Kalevala, Kandalakça, Louhi, Monçegorsk, Peçenga yerleşme birimleri bazılarıdır.

Kalevala destanında o zamanın yerleşme birimleri hakkında da oldukça ilgi çekici bilgiler verilmiştir. Destani yerleşmelerin bazıları, Kalevala, Kaukoniemi, Sariola, Vainola, Viro, İnkiri, Saari, Taşpöla, Pimentola'dır. Bu yerleşme birimlerin coğrafi özellikleri destan diliyle anlatılmaya çalışılmıştır. Bilhassa kuzeyde yer alan yerleşmelerdeki hayat şartlarının zorluğu, güneyde bulunan yerleşmelerin ise tabii güzellikleri dile getirilmiştir. Günümüzde de kuzey bölgelerdeki hayat şartlarının zorluğu, buna karşın güney bölgelerinin tabii güzelliğinden ötürü daha yoğun nüfuslu ve daha gelişmiş yerleşmeler yer almaktadır. Örneklerin çokluğu yüzünden, destan diliyle yerleşmeleri sadece bir örnek vererek anlatmaya çalışacağız.

”-Viro'dan geldi görücü,
İnkri'den geldi görücü,

.....

Viro'yu canım hiç çekmez,
Oraları göz kesmez,
Kürek çek Viro suyunda,
Dolaş dur adalarında;
Viro balığını pişir,
Çorbasıyla karın şişir,
İnkri'ye canım çekmez.
Orada bir şey yetişmez;
Ođunu kıt, çırası kıt,
İniş yokuş, yolları kıt,
Ekmeği yok, çavdarı kıt,
Şerbeti yok, buğdayı kıt,” (S.53)

b) Konutlar: Finlandiya'da modern apartmanlardan, kulubelere kadar bütün konut tipleri vardır. Şehirlerde büyük apartmanlar yanında tek katlı evler de yer alır. Yalnız hepside soğuğa karşı tedbirler alınarak yapılmış ve merkezi sistemle ısıtılmaktadır. Duvarlar oldukça kalın ve pencereleri çift camlıdır. Köy ve çiftlik evlerinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Finlilerin genelde çoğunun birer kışlık evleri bulunmaktadır. Ayrıca satın aldıkları veya kiraladıkları, göl veya deniz kıyısında yazlık evleri de vardır. Konutların tümü günümüz konforuna uygun biçimdedir.

Kalevala destanında konutlara geniş yer verilmektedir. Destanda geçen konut la ilgili cümlelerde, konukların kiler, ahır, kerevet gibi eklentilerin bulunduğunu anlıyoruz. Bu konuda Kalevala'da bazı açıklamalara rastlıyoruz.

''Kilere gittiğinde de çok eyleşme... Arkandan söyleşirler: ''Gelin şuna buna komşulara un dağıtıyor'' derler.'' (S.125)

''Kızım ne ağlar durursun? Ozana varıyorsun. Kapını o açacak, pencereden o bakacak, kerevette yatıp, keyif çatacak.'' (S.18)

''-Aino'nun anası da, anbarın merdiveninde, sütün üstünde biriken kaymağı toplarmış.'' (S.20)

''Hoş geldin, hoş evimize,
Şu küçücük köyümüze;
Akkavaktan karaçamdan
Yapılmış kulubemize,
Huşdan çırallar yakılsın,
Güveye rahat bakılsın.'' (S.107)

C. FİNLANDIYA'NIN İKTİSADİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ:

1. TARIM

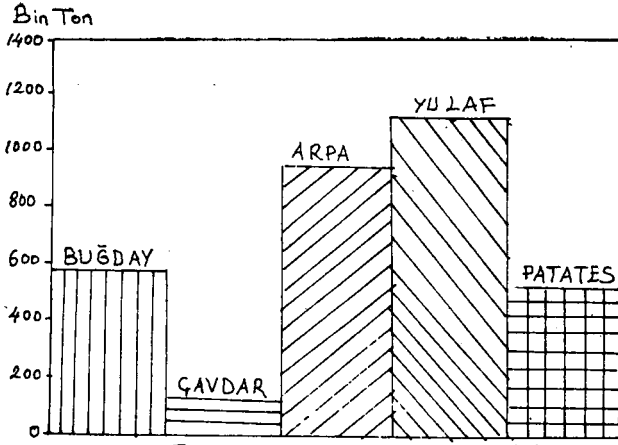
Norveç'ten sonra Avrupada, ekili-dikili toprakları en az olan ülkedir. Tüm ülke topraklarının ancak % 7.9'u kadar ekilip-dikilmeye elverişlidir. Bu oran tüm ülkede aynı değildir. Güneyde % 30 çıkarken, kuzey yörelerde % 1'e kadar iner. Zaten Finlandiya topraklarının, % 25 kadarı kuzey kutup dairesinin ötesindedir. Kuzeyde ürünlerin yetiştirme devresi 130 gün ile sınırlıdır. Eskiden külleme metodu ile yapılan tarım bugün makinalaşmıştır. Ülkenin orta, batı ve hatta kuzey yörelerinde tarıma elverişli topraklar geliştirme çalışmaları sürdürülmektedir.

Çizelge 2. Finlandiya'nın Bazı Tarım Ürünleri Üretimi ve Ticareti. 1974. (Bin Ton)

Ürünler	BUĞDAY	ÇAVDAR	ARPA	YULAF	PATATES
Üretim (Bin Ton)	594	134	963	1.113	525
İthalat (x)					
İhracat (-) (Binton)-	50	x12	x12	—	—

Kaynak: Facts About Finland'dan derlenmiştir.

Bu tarımsal verilerin yanı sıra 1976-1978 yıllarındaki üretimler şöyledir: Buğday 397 bin ton, Patates 810 bin ton, Yulaf 1.225 bin ton, Arpa 1.522 binton, Şeker pancarı ise 630 bin tondur. 1974 yılında en fazla Yulaf üretimi yapılmışken (Çizelge 2, Şekil 3.), 1976-78 yıllarında ikinci sırada olan Arpa üretimi birinci sı-

Şekil.3: Finlandiya'nın Bazı Tarım Ürünlerinin Yıllık Üretimi (1974)

rada yer almıştır. Arpa ve Yulaf üretiminin artış göstermesi bira, cin ve votka yapımında kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Buğday üretiminde düşme görülürken, ithalatında artış kaydedilmektedir.

Kalevala dastenında ise anlatılan bazı konuların temasını tarım oluşturmaktadır. Ülkede soğuk bir iklim görüldüğünden tarımda güçlüklerle karşılaşmaktadır. Gıda ihtiyacını karşılamak için Sampo gibi sihirli değirmeni ele geçirmek gerekir. Bu değirmeni elde ederken geçen maceraları Fin dil uslubuna uygun bir şekilde anlatılmaktadır. Kalevala'da geçen tarımla ilgili bilgilerden Karelya'da yulaf, arpa, buğday, çilek gibi ürünlerin yetiştirildiğini anlıyoruz.

''-Önce toprağı sürmeli, ardından temizlemelisin; yoksa, ekeceğin bitki yetişmez. Aslında arpa nazlı bitkidir, kolay dirilmez...

Arpa da ilk kez Osmo'nun tarlasında yetiştirildi.'' (S.102)

''-Taptaze, sapında çilek.'' (S.147)

''-Kalervo tarlasına yulaf ekmiş.''(S.178)

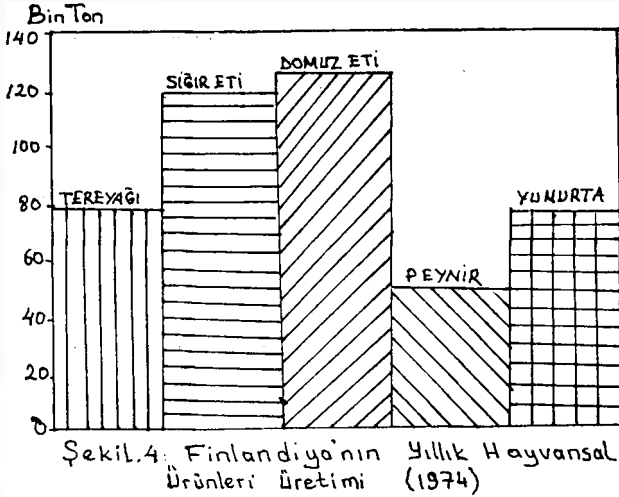
2. HAYVANCILIK:

Finlandiya'da en çok yetiştirilen hayvan sığırdır. Daha sonra domuz, ren geyiği ve koyundur. Kümes hayvanları yetiştiriciliği de önemlidir. Önceleri çoban laponların sürüler halinde besledikleri ren geyiği yetiştiriciliği, son yıllarda Fin devleti tarafından ele alınmış ve çiftliklerde yetiştirilmeye başlanmıştır. Ülke açık denizlerden uzak olduğundan dolayı balıkçılık önemsizdir. 1975-1977 yıllarında 23 bin ton tatlısu balığı, 92 bin ton tuzlususu balığı olmak üzere toplam 115 bin ton balık avlanmıştır. Akarsu ve göl balıkçılığı önem taşır. Ençok turna balığı, som balığı ve uzun lövrek balığı avlanır.

Çizelge 3. Finlandiya'nın Hayvansal Ürünleri ve Ticareti, (1974)

Ürünler	TEREYAĞI	SIĞIRETİ	DOMUZETİ	PEYNİR	YUMURTA
Üretim (Bin Ton)	78	118	125	49	77
İthalat(x) İhracat(-) (Bin Ton)	—19	—10	—8	—23	—24

Kaynak: Facts About Finland'dan derlenmiştir.

Bundan da anlaşılacağı üzere domuzeti üretimi başta gelmektedir. Bundan sonra sırasıyla siğireti, tereyağı, yumurta ve peynir gelir. Bütün bu ürünlerin bir kısmı ihraç edilir. (Çizelge 3, Şekil 4.) 1976-1978 yılları itibariyle de üretimler şöyledir: Domuzeti 144 bin ton, siğireti 109 bin ton, yumurta 82 bin ton, tereyağı 76 bin ton ve peynir 61 bin tondur. Başlıca hayvan sayıları ise, 1977-1979 yılları itibariyle şu şekildedir: Sığır 1.759 bin baş, domuz 1.226 bin baş, rengineyiği 185 bin baş, koyun 108 bin baş, at 25 bin baş ve Kümes hayvanları ise 9.233 bin başdır. Bu itibarla Finlandiya'nın hayvansal üretim ve ihracatında yıldan yıla artış kaydedilmektedir.

Fin destanı Kalevalada da hayvancılığa ait görüşler vardır.

"Sütlü inekler beslensin,
Yüzlercesi ağılında,
Binlercesi çayırında." (S.111)

"-Untomo'nun koyunları tarlaya girmiş, mahsulüne zarar vermiş." (S.178).

Ayrıca Kalevala'nın 262. sayfasında keten ekimi ve lif üretimi hakkında geniş bilgi verilmiştir. Destanın çoğu sayfalarında balıkçılıkla ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

Bu açıklamalar da gösteriyor ki, hayvancılık ve balıkçılık faaliyetleri, Fin toplumu için eskiden beri önem taşımaktadır.

3. ORMANCILIK:

Finlandiya'nın toplam alanının yaklaşık % 73'ü ormanlarla kaplıdır. S.S.C.B ve İsveç'ten sonra Avrupa'da; 22.4 milyon hektar orman sahasıyla üçüncü sırada yerini alır. Yılda ortalama 45.000-50.000 m.3 arasında ağaç kesimi yapılır. Kesilen ağaçların % 60'ını çam ve ladin oluşturur. Eskiden mevsimlik yapılan ağaç kesimi bugün modern usullerle ve makinalarla bütün yıl boyunca devam etmektedir. Tüm ormanların % 25'i devlete, % 75'i ise özel sektöre aittir.

Kalevala destanında;

"Kızın babası, kapı eşiğine oturmuş baltasına sap yontarmış." (S.19)

"Çamı kökten devirir.

Evi duvarla çevirir." (S.147)

denilmekte ve dolayısıyla da, ormancılığın, eskiden beri önem taşıdığına işaret edilmektedir.

Fin destanı Kalevala, ayrıca gelecek nesillere yol gösterici olarak ormanları koruma ve sevmeleri için, huş ağacının diliyle, Fin halkına şöyle seslenir:

"-Konuşmasını sürdüren dertli huş ağaç, baharda, çocukların bıçaklarıyla karnını yarıp, şerbet topladıklarında; çobanların kabuğunu soyup, sepet ördüklerinden ya da bıçaklarına kın, bellerine kemir yaptıklarından yakınsın... Yaz günlerinde ise, kızların gölgesinde dinlendiklerini, amma, bununla yetinmeyip kışa odun hazırlamak için dallarını kopartıp, demet demet kulubelerine taşıdıklarını anlatır; dertli dertli dil döker huş ağacı." (S.241)

4. MADENLER VE ENDÜSTRİ

Finlandiya'nın maden yatakları sınırlıdır ve gelişmesinde rol oynamaktadır. Başlıca yataklar, Outokumpu bakır ve sülfat ile Otanmaki demir yataklarıdır. Kuopio yakınlarında apatit (Kalsiyum fosfat), Kemide de kromit çıkarılır. Ayrıca Oriyormi'de kurşun madeni, hemen yakınında da çinko, gümüş ve altın yatakları bulunmaktadır. Bugün S.S.C.B sınırları içinde kalan Karelya yöresinde ise önemli zengin maden yatakları bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları; Kuyto gölünün güneyinde ve Olenegorsk'ta demir, Peçenga, Louozero ve Monçegorsk'ta bakır, Kirovsk'ta fosfat, Monçegorsk'ta ayrıca nikel, kobalt, platin yataklarıdır. Böylelikle Karelya ile birlikte, Finlandiya önemli maden yataklarını da kaybetmiştir. Bugün sanayide kullandığı demir filizini İsveç'ten satın almaktadır.

Kalevala destanında geçen Demirci İlmarinen ve başından geçen olaylar da, o devirlerdeki Fin topluluklarının demircilikle uğraştıklarını, altın, gümüş, bakır gibi çeşitli madenlerden alaşım yoluyla eşyalar (kılıç, kizak, teknenin bazı aksamı, süs eşyaları gibi) yaptıklarını anlıyoruz.

”-Ocağına demir atar, içine çelik katar, altın katar, gümüş katar. Körükçüler körük körükler.” (S.212)

”-Bakır dağın ardında bir yerlerde imiş.” (S.211)

”-Demircinin amacı, altınla gümüş karışımından, bir heykel bir gelin kız hazırlamakmış.” (S.205)

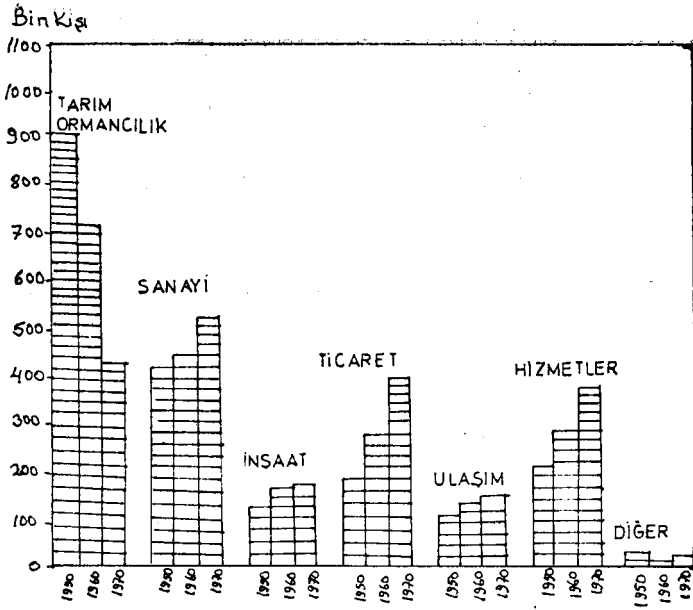
”-Demirci İlmarinen, bu sözlere güvenir, demiri ateşten alır, örsünün üstüne yerleştirir; dövmeğe başlar: Demir yumuşayacak, bıçak olacak, mızrak olacak, balta olacak... Bu araçlar insanlara yararlı araçlardır.” (S.42)

Finlandiya’da sanayi ürünleri üretiminin % 28’i Kereste ile ilgilidir. Tahta (özellikle parke tahtası, tahtadan hazır evler), kontrplak, sunta, mekanik ve kimyasal ağaç hamurları, kâğıt ve karton gibi kereste mamulleri endüstrisi hayli ileridir. Sanayi için gerekli enerji, hidrolik enerjiden (özellikle Vuoksi ırmağı üzerindeki Imatra ve Kymi üzerindeki Anjola santrallerinden karşılanır. Ayrıca S.S.C.B ile işbirliği sonucunda ülkede iki büyük nükleer enerji santrali kurulmaktadır. Fin sanayinde ilk sırayı kereste ürünleri alır ki, 1973 yılında ihraç edilen malların % 51.4’ünü oluşturur. Kağıt üretimi, mobilyacılık sektörünün yıllık üretime katkısı yaklaşık 6.5 milyar dolar civarındadır. Kereste ürünlerinin ihracattaki payı bazı yıllarda % 80-85’e kadar yükselmektedir. Son yıllarda dokuma, kimya, giyim, gıda ve elektrometalurji sanayi kolları da gittikçe gelişmektedir. Tütün işçiliği, şeker endüstrisi, çimento, cam ve porselen endüstrisi de gelişmekte olan diğer küçük endüstri kollarıdır. Ortopedik ayakkabı yapımı çok gelişmiştir.

Çizelge 4. Finlandiya’da çalışan işçilerin branşlarına göre dağılımı. 1950-1960-1970: (Bin kişi)

BRANŞLAR	TARIM	SANAYİ	İNŞ.	TİC.	ULAŞ.	HİZ.	DİĞ.	TOP.	
YILLAR	ORMAN								
	Sayı	909	412	125	187	106	214	28	1 984
1950	% si	45 8	20 8	6 3	9 5	5.4	10 8	1 4	100 0
	Sayı	720	439	176	276	128	285	6	2 035
1960	% si	35 5	21.6	8.7	13 6	6.3	14 0	0.3	100 0
	Sayı	429	539	176	399	150	383	29	2 108
1970	% si	20 3	25 9	8 3	18 9	7 1	18 1	1 4	100.0

Kaynak: Facts About Finland’dan derlenmiştir.

Şekil. 5: Finlandiya'da Yıllara Göre Çalışan İşçilerin Branşları Bakımından Dağılımı. (1950-1960-1970)

Çizelge 4 ve Şekil 5.'ten de anlaşılacağı üzere sanayide çalışanların sayısı artmaktadır. Tarım ve ormancılıkta çalışanların sayısı makinalaşmanın tesiriyle oldukça azalmaktadır. Çalışanların toplam sayısında ise az da olsa artış görülmektedir. Tarım ve ormancılık sahasından başka diğer sektörlerin hepsinde artışlar görülmektedir.

Eski Fin kabilelerinin el dokumacılığında ve gemi yapımında da oldukça ileri seviyede olduklarını Kalavala'daki şu cümlelerden öğreniyoruz:

"İpek bükür, kumaş dokur."(S. 38)

"Çıkrığını çevirirdi,
İpliğini eğirirdi. (S.201)

"Kız dokuma dokuyordu..."(S.97)

"Sağlam tekne, meşe ağacından olur amma meşeyi kim bulacak?"
(S.79)

"İki güçlü tekne var! Biri yelkenli av için, öteki hafif, yarış teknesi..."
(S.16)

5. ULAŞIM-TİCARET VE TURİZM

Finlandiya'da ulaşım ve ticaret sektöründe çalışan işçi sayısı yıllara göre artış göstermektedir (Çizelge 4, Şekil 5) Bu da demektir ki ülkede ulaşım ve

ticarete gereken önem verilmektedir. Göl ve denizlerin kışın donmasına karşı, bazı limanlar (Helsinki, Turku) buzkıranlarla yaz-kış deniz trafiğine açık tutulmaya çalışılmaktadır. 1974 yılı itibariyle 1.508.000 GRT ile dünya deniz ticaret filoları sıralarında 25. sıradadır. 1976 yılında ise ulaşım sektöründe 200 bin kişiden fazla çalışan vardı. 1978'de deniz ticaret filosunun tonajı 2.3 milyon GRT'a çıkmıştır.

Güneydeki bütün şehirler birbirine bağlayan demiryolu oldukça gelişme süreci içindedir. 1974'de 5.300 km. uzunlukta olan demiryolu, 1976'da 9.000 km. ye yükselmiştir. Demiryolu sektöründe ise 27 bin kişi çalışıyordu.

Toplam 74.430 km. uzunlukta olan Karayolunun, % 44'ü asfalt kaplama otoyollardır. 1978'de her dört finliye bir özel araba düşüyordu.

Finlandiya'da havayolu ulaşım gelişmiştir. Ülkede 40 kadar havalanı bulunmaktadır. Norveç, İsveç, Merkezi ve kuzey Avrupa ülkeleri, S.S.C.B ve A.B.D ülkelerine düzenli uçak seferleri yapılmaktadır. Ayrıca Kenya'ya, Akdeniz ülkelerine, Bombay'a, Kanada ve Birleşik Biritanya Krallığına çeşitli uçak seferleri düzenlenmektedir. Diğer haberleşme yolları olan telefon, radyo, televizyon, gazetecilik, alanlarında oldukça gelişmiştir.

Kalevala destanında günümüz ulaşımından bahsetmese bile, o zamanın şartlarına göre bazı ulaşım araçlarından sık sık bahsedilmektedir. Bunlar kızak, kayak, gemi veya tekne gibi ulaşım araçlarıdır. Yılın büyük bir kısmı buzlarla, karlarla ve göllerle (60.000 kadar) kaplı ülkede ulaşım aracı olarak ancak kızak ve gemi olacağı şüphesizdir. Kalevala'da bu konu ile ilgili olarak şu bilgileri görüyoruz:

''Kızağın koşumuna kaş yontarmış.'' (S.20)

''-Biri teknesiyle, öteki kızağıyla yola çıkarlar...''(S.92)

''-Ağzı köpüklü, tırnakları kıvılcım çaktıran küheylanın altın yaldızlı kızağına koşar, yerine kurulur incili kamçısını şaklatır.'' (S.12)

Finlandiya dış ticaretinin büyük bir kısmını Batı Almanya, Birleşik Biritanya Krallığı, S.S.C.B ve İsveç ile yapmaktadır. Sanayi hammaddeleri (İsveç'ten demir filizi gibi), petrol, makine, otomobil, tahıl, ve bazı besin ürünleri satın almakta; yerine kereste sanayi ürünleri (tahta, sunta, kontplak, kağıt, kimyasal ürünler), hayvansal ürünler (tereyağı, peynir, et, yumurta), ortopedik ayakkabı ve camdan yapılmış çeşitli süs eşyaları satmaktadır.

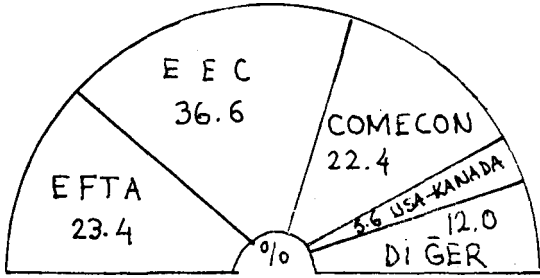
1974 yılında Finlandiya ticaretinde 5 milyar Fin Markı fazlalıkla ithalat lehine olmuştur. En fazla ticaret ilişkisi AET(EEC) ülkeleriyledir. Yine 1974 yılındaki toplam ihracatın % 37'si (7,8 milyar Fin Markı) kağıt sanayiindedir.

Finlandiya AET'den sonra ticaretinin çoğunluğunu EFTA ve COMECON ülkeleriyle yapmaktadır. (Çizelge 5, Şekil 6 ve 7).

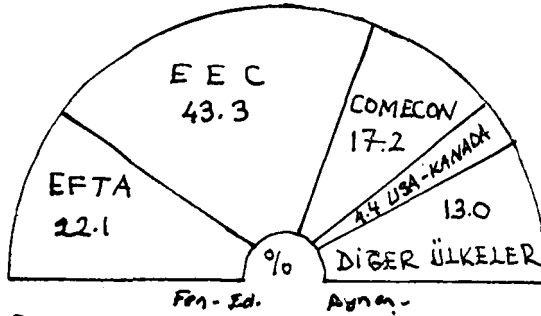
Çizelge 5. Finlandiya'nın ticaretindeki ihracaat ve ithalatın oranları. 1974

ÜLKELER	İHRACAT		İTHALAT	
	(Milyon Fin Markı)	(% si)	(Milyon Fin Markı)	(% si,
EFTA	4.572,5	22,1	5.898,0	23,4
EEC	8.952,3	43,4	9.394,4	36,6
COMECON	3.564,4	17,2	5.744,6	22,4
USA ve Kanada	918,5	4,4	1.421,9	5,6
Diğer Ülke.	2.658,7	13,0	3.116,4	12,0
TOPLAM	20.686,4	100,0	15.666,3	100,0

Kaynak: Facts About Finland'dan derlenmiştir.

Şekil 6: Finlandiya'nın ithalatı (1974)

Şekil 7: Finlandiya'nın ihracatı (1974)

Kalevala destanında eski Fin kabilelerinin dış ticaret bakımından Almanya ve Rusya ile ilişkisi olduğunu şu cümlelerden anlıyoruz:

”-Almanya sabunuyla yunsun.”(S.202)

”-Al götür, (altın kız heykelini) Almanya’ya, Rusya’ya sat, bunu orlarda. Dediğim yerlerde zenginler vardır.”(S.206)

”-Ete konulan tuz, uzaklardan sağlanmış, Almanya dolaylarından ya da daha uzaktan, Viyana dolaylarından getirilmiş.”(S.253)

Kalevala destanı baştan sona okununca, bize açıkça o günkü Karelya yöresinin coğrafyası bakımından önemli bilgiler vermektedir. Özellikle destanda, fiziki şartlardan olan, yörenin bataklık, göllerle kaplı, oldukça soğuk bir iklime sahip bir yöre olduğunu sık sık vurgulamakta ve olaylar anlatırken kuzey ve güney yöreleri arasında serüven halinde seyahatler anlatılmaktadır. Bunun yanında, dönemin beşeri ve iktisadi hayatı yönünden de önemli açıklamalar yapılmaktadır. Yapılan seyahatlerde özellikle yörenin coğrafi şartlarına uygun bir şekilde yapıldığı açıkça görülmektedir. Kayak, kızak ve tekne ile seyahat etmek bunun bariz örneklerindedir. İşte bugün Finlandiya’nın turizmi bu temel üzerinde oturmuş ve gelişmiştir, Bugün Finlandiya’ya en çok turist komşuları olan İsveç, Norveç, S.S.C.B ve Batı Almanya’dan gelmektedir. Ayrıca bunun yanında yaz aylarında bir çok Finli güneş ve denizden faydalanmak amacıyla her yıl İtalya, İspanya ve Yugoslavya sahillerine akın etmektedirler. Ülkenin Türkiye ile olan turizmi çok zayıftır. Ama gelecek yıllarda turizm faaliyetlerin gelişeceği ümit edilmektedir. Finlandiya’da turistik otel ve restoranlarda 75 bini aşkın, turizm şirketlerinde ise 100 bini aşkın kişi çalışmaktadır. Turistik yatak kapasitesi 500 bine varır. Ayrıca tatil köylerinde 11 bin standart yatak ve 4 bin kadar yazlık villa ve 300 kadar kamp yapılan site bulunmaktadır. Her yıl ortalama 2 ilâ 2,5 milyon turist Finlandiya’ya gelmektedir.

SONUÇ :

Kendi milli destanları olan ”Kalevala” ile ilişkisi ölçüsünde coğrafi incelemesini yapmaya çalıştığımız Finlandiya Fiziki coğrafya bakımından kısaca özetlenecek olursa göl ve bataklıklarla kaplı, toplam arazisinin büyük çoğunluğu ormanlık saha olan ,nisbeten serin yazlar, uzun ve soğuk kışlar ile karakterize edilen Kuzeydoğu Avrupa ülkesidir.

Beşeri ve iktisadi coğrafya bakımından ele alındığında, yüzölçümünün fazlalığına rağmen oldukça az nüfusa sahip, tarım imkanları kısıtlı, entansif hayvancılık yanında oldukça gelişmiş bir sanayisi bulunan, sosyo-iktisadi açıdan bütün dünya ülkeleriyle barışçıl yollarla ilişkili bir iskandinav ülkesidir. Gelişme için imkanları kısıtlı olduğu halde, Fin halkının hoşgörüsü, barışçıl tutumu, çalışkanlığı ve azmi sayesinde kısa bir süre içinde kalkınabilmiştir. 1947 yılındaki yapı-

lan Paris antlaşması ile uzun süre S.S.C.B'ne ağır şartlar altında savaş tazminatı ödeyen Finlandiya'nın kalkınması; Grigoriy Petrov'un "Ak Zambaklar Ülkesi Finlandiya'da" adlı eserinde bahsettiği gibi çalışkan bir toplum olmasından kaynaklanmaktadır.

Finlandiya'nın bugünkü sınırı, Norveç ve İsveç'le doğal bir sınır görünümü arzettiği halde, S.S.C.B ile olan sınırı siyasi bir sınırdır. Herşeyden önce coğrafi görünüm bakımından Finlandiya'nın bir parçası ve tamamlayıcısı olan Karelya yöresi Finlandiya sınırları içinde kalsaydı, o zaman Avrupa'da tek "göller ve bataklıklar ülkesi Finlandiya"dır denilirdi.

Ayrıca konuya Tarihi Coğrafya açısından ele aldığımızda gerçekten ilginç sonuçlara varmamız mümkündür. Hemen şunu belirtelim ki, Kalevala destanıyla, Türk destanları bütünüyle birbirlerine benzerlik göstermektedirler. Özellikle bazı konular incelenirken insan Kalevala'nın bir Türk destanı olabileceği kanısına varmaktadır. Ağaç sevgisi, ihtiyarlara karşı duyulan hürmet, saz eşliğinde şiir okuma, demirciliğe verilen önem gibi konularda benzerlikler oldukça belirgindir. Kış şartlarıyla ülkemizin Doğu Anadolu bölgesi ile benzerlik gösteren, bir ülke olması dolayısıyla da saunaya (hamam) verilen önem ile ülkemizin Doğu Anadolu bölgesinde yer alan Erzurum şehrinde hamamlara verilen önem karşılaştırılırsa belirgin ortak yönler çoktur. Diğer yönden dil bakımından Fince, Macarca ve Estonca'ya benzerlik göstermektedir. Bu diller, Ural-Altay dil ailesinin ural alt grublarını oluşturmaktadırlar. Türkçe ise Altay dil grubundan olduğu Türkolog'larca incelenmiştir. Öte yandan Finlerin kabileler halinde Urallardan 100-800 yıllarında gelmeleri ve ünlü Türk hükümdarı Attila'nın Karadeniz üzerinden Avrupa ülkelerine istilası 451 yıllarına rastlaması Fin-Türk ilişkisini kuvvetlendirmektedir. Potanin adında bir Rus dil bilgini, Türk-Moğol destanını "Kuzey Asya Destanı" adı altında incelemiştir. Ayrıca 1899'a yayımladığı "Ortaçağ Avrupa Destanında Şark Mevzuları" adlı eserinde, Türk-Moğol destanlarını Avrupa destanlarıyla mukayese etmiştir. Burada Potanin; İslavların, Finlerin, Cermenlerin, Fransızların eski halk edebiyatındaki "Destanı: Epiques" motiflerinin ilk nünuneleri, Türk-Moğollara aittir diye bir sonuca varmıştır. İşte yukardaki belirtilen benzerlikler ve bilgiler ışığı altında; Finlerin, Türkler gibi Turan ırkından olduğu düşünülebilir.

Dil, ırk, medeniyet, kültür ve sosyal yaşantıdaki benzerlikleri bulunan Finlandiya ile Türkiye arasındaki kültürel ve iktisadi ilişkilerin sevgi, barış ve güven bağlarıyla bağlanması ve bu ilişkilerin gün geçtikçe kuvvetlenmesi en içten dileğimizdir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR :

BANARLI, N.S., 1971, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi. Millî Eğitim Basımevi, Cilt 1. İSTANBUL

İNANDIK, O.C., 1978, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Coğrafyası. Atatürk Üni. Edebiyat Fak. Coğrafya Bölümü, Teksir Ders Notları. ERZURUM

- , 1979, İskandinav Ülkeleri. (Norveç-İsveç-Finlandiya). Atatürk Üni. Edebiyat Fak. Coğrafya Bölümü, Ülkeler Coğrafyası Ders Notları: 3 (Teksir) ERZURUM.
- KÖPRÜLÜ, M.F., 1980, Türk Edebiyatı Tarihi. Ötüken Yay. Yay. No: 157, Kültür serisi : 28, İSTANBUL.
- LÖNNROT, E., (Çev. OBUZ, L.- OBUZ, M.), 1982. Kalevala. (Fin Destanı) İkinci baskı, Finlandiya Ankara Büyükelçiliği, ANKARA.
- PETROV, G., (Çev. AYTUNA, H.A.), 1976, Akzambaklar Ülkesi Finlandiya'da. İnkilâp ve Aka kitabevleri, Yelken Matbaası, İSTANBUL
- TİMURTAŞ, F.K., 1965, "Türk Destanları". Türk Kültürü Araştırma Enst. Türk Kültürü Dergisi, sayı: 33, yıl: III, ANKARA.
- , 1081, Tarih İçinde Türk Edebiyatı. Vilayet yayınları, İSTANBUL,
- YÜCEL, T., 1964, Avrupa'nın Ekonomik Yapısı. Ajans Türk Matbaası, ANKARA.
- FACTS ABOUT FINLAND, 15th revised edition, Kustannusosakeylhtiö, Otova, The otova Publishing, Co, HELSINKİ- 1976.
- FİNLANDİYA MEKTUBU, Finlandiya Büyükelçiliği, Kültür Matbaacılık ve yayıncılık, ANKARA.
- GÖRSEL DÜNYA ANSİKLOPEDİSİ, Görsel yayınları, Fasikül: 44 ve 45, Kasım-Aralık 1983, İSTANBUL.